

Medikamentu līdzestības aptaujas validizācija pilotpētījumā ar cukura diabēta slimniekiem

Gunta Freimane, Jeļena Koļesņikova

Rīgas Stradiņa universitāte, Veselības psiholoģijas un pedagoģijas katedra, Latvija

Ievads. Pacientu līdzestība medikamentu lietošanai būtiski ietekmē ārstēšanas rezultātus un ir atkarīga no daudziem faktoriem, piemēram, pacienta personības, veselības uzvedības, sociālās vides, pacienta izglītības un veselībpratības. Veselības psiholoģijā veikto pētījumu ar dažādu grupu pacientiem dati liecina, ka 30–50% pacientu neievēro ārsta rekomendācijas par medikamentu lietošanu. Nelīdzestība palielina ārstēšanās izmaksas un pasliktina dzīves kvalitāti, tāpēc pieaug interese par līdzestības mērīšanas instrumentu izstrādi veselības psiholoģijas pētījumiem un intervencēm.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Izstrādāt “Medikamentu līdzestības aptauju” (turpmāk – MLA), balstoties uz literatūras izpēti, un pārbaudīt instrumenta psihometrisko rādītājus pilotpētījumā ar 50 pacientiem, kas slimo ar cukura diabētu. Tika veikta literatūras izpēte. Balstoties uz vispārējām vadlīnijām aptauju izstrādei, tika izveidota MLA sākotnējā versija, kas sastāv no septiņiem pantiem. Pilotpētījumā piedalījās 50 ar cukura diabētu sirgstoši pacienti. MLA psihometrisko rādītāju pārbaudē tika novērtēta pantu iekšējā saskaņotība, izmantojot *Cronbach alpha*, un aprēķināti pantu reakcijas un diskriminācijas indeksi.

Rezultāti. MLA psihometrisko rādītāju analīzes rezultāti liecina, ka visi panti uzrāda apmierinošus psihometriskos rādītājus. Konstatēta apmierinoša skalas iekšējā saskaņotība. Psihometriskā izpēte liecina par unidimensionālu aptaujas iekšējo konstrukta struktūru. Visu pantu psihometriskie rādītāji atbilst psihometrikas teorijā un praksē pieņemtajiem “labu pantu” kritērijiem.

Secinājumi. Sagatavotā “Medikamentu līdzestības aptauja” ir viegli lietojams un ticams instruments, tomēr būtu nepieciešams veikt turpmākas aptaujas validitātes pārbaudes, nosakot konverģento, diverģento un kritēriālo validitāti. Izmantojot šo aptauju, iespējams noskaidrot konkrētu pacientu līdzestību medikamentu lietošanai. Instrumentu var izmantot veselības psiholoģijas pētījumos, piemēram, lai noteiktu saistību starp personības faktoriem, saņemto vai uztverto sociālo atbalstu, saņemto informāciju par ārstēšanu / veselībpratību. Tāpat izstrādāto instrumentu var izmantot veselības psiholoģijas intervencēs ar dažādām pacientu grupām.